

RASKOVANI

POJEDINI BROJ DINAR

VLAŠNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
PAVAO ROCA

TISAK: PUČKE TISKARE - ŠIBENIK.

Zašto se progoni sua Blaževića?

Prejedničke Bojanicu. Vi ste dužni našoj javnosti odgovor na ovaj upit. Vi ste dužni da priznate prijavu, koju je učinio državnom odvjetništvu Vaš sin i da istu izpravite u svim onim tačkama koje tangiraju čast, poštovanje i moral susea Blaževića. Dakle dolazi sudjelna vlast, da može premetati jednog suda iz jednog mjesto, drugo radi toga jer on nije počudan drugim političkim strankama?

Vi ste prejedničke Bojanicu poznat ubrzi orbi z vremena, kada se je pobornike za naše narodno jedinjenje u Zadru gledalo krvim okom, pa ako danas sa istim okom gledate — to Vas mi najusrdnije savjetujemo, da ili Vaše oko promjenite ili da, dok prikažete molbu za mirovinu, koju ste davno imali prikazati, promjenite Vaš „austrijsko-habsburški“ mentalitet i da upamtite, da danas s nama ne vlađa Vaša simpatija Cheko i Karlo, koji su prejednicima suda davali najveće punomoći u ugnjetavanju svakog narodnog duha, nego Sin naše krvi, koji neće nigdje dozvoliti, da se jednog suda progoni radi toga jer ne pripada demokratskoj, radikalnoj ili pučkoj, — nego zemljoradničkoj stranci!

Javnost očekuje od Vas, prejedničke Bojanicu jasan, bistar, kratak, odlučan i pošteni odgovor na gornje pitanje.

Lopovština sa valutom.

U pitanju padanja dinara čita se po novinama raznih razloga. Svi ponajbolji stručnjaci razbijaju glavu, kako da se podigne vrijednost dinara. Uzalud sve: dinar pada a franak raste. Kako to padanje vrijednosti dinara shvaćaju srpski seljaci u Sr-

bijiji zasljužuje da donesemo pred oči našim čitaocima. Njihov list „Cenac“ piše o valuti ovako:

„Kada se kod kojeg siromaška nadje u odžaku suvo meso i slanina a zna se da taj siromak nije prase ni hrano ni kupio, odmah će toga siromašku uapsiti i reći da je prase ukrao. Kad Nikola Pašić ima imetka trideset i više miliona, a zna se da se celog života bavio samo politikom, i pola veka bio proganjani, niko neće i nesme da zapita otkud Pašiću toliki milioni.“

Toliko kao uvod u našu valutnu politiku. Valuta to je strašna reč. Ta strana reč spojena sa berzom koja je također strana reč, znači za državu nepoštene uprave kao što je naša, propast i za državu i za narod. Berza je lopovsko društvo a valuta su brojevi s kojima je lopovi koji ne znaju što je stvaralački rad, određuju vrednost našega rada i svega što je taj rad stvorio. To su obična lopovska posla kojima kumuju i s njima šuruju većina današnjih upravnika od ministra na niže. S tim poslom je Nikola Pašić zgrnuo pola svojih miliona. Berza i valuta je za glave u državi siguran izvor zlata a za male ljudje kockarnica. Za glave u državi je siguran izvor zato što oni sami povećavaju ili smanjuju valutu, već kako oni za godinu nadaju. Naši financijeri naravno ne mogu da obore vrednost francuskog ili talijanskog dobra jer su prepliki zato, ali zato mogu da obore vrednost našem dinaru, jer ti isti financijeri to su naši vođeni političari kao Pašić, Ninčić, Janković, Marinkević itd.

Kažu: naš dinar pada i užasno je to. Došlo je već dole da 100 franaka košta 700 dinara. To znači da si ti seljače sedam puta manje uradio i privredio nego francuski seljak. Tako kaže naša berza. Kad naša berza tako kaže, bome joj neće reći francuska berza da laže. Čitače nemaju puno da si razbijaju glavu. Uzmi 100 franaka, a ako ne maš ti ih pozajmi. Otidji u koju god hoćeš čaršiju

znanje i dijelo doravao ludjem narodu, ostavivši nama samo svoje iskrice („Iskrice“).

A dalje se naš Šibnik može da pohvali, da se isto tako znao da oduži i jednometne drugom svome znamenitom sinu, koji je pored toga, sav svoj život i rad posvetio samo svome narodu i bio mu na diku, da se ikad nijem Šibenik odužio Simu Matavulju! Da li on uopće znao da je? Kažimo iskreno: slab!

Tome ima više razloga. Ja ču sada da spomenem samo dva glavna. Prvo, što je bog naše nesreće bio, da se mi, i ako malen narod i sa slabo razvijenom pismenosti, odvojimo na dvoja pismena, jedno ne čitajući niti znajući za druge, te se ta odvojenost, koja nas je slabila na svakom koraku, opažala u čitavome našem javnom i privatnom životu, a najteže su je osjećali naši književnici, koji pišući istim jezikom, ali različitim pismenima za i onako uzani krug čitalaca, moradoše ček i ovaj da preprijeve, jer je jedna polovina redovno čitana samo čitatelj, a druga samo latincu.

Ova polostrenost, uz drugo, imala je za posljedicu još i to, da su naši književnici bili uvijek bar napolsak gladni.

Razumije se, da ih to nije moglo da okrijepi i oduševi na ustrajnim književnim radom; trebali su da se i drukčije pobrinu bar za parče svoga nasušnog hleba, što je sve bilo na veliku štetu razvitka naše knjige. Svako je mogao da umre, ali niko da živi od svoje književničke zarade.

Ovo je u glavnome rečeno općenito, jer imperativno pada pod nero.

A u koliko se gornji razlog u svome prvom prigovoru nebi dao posve primijeniti na Matavuljev slučaj — jer je n. pr. Simo jednu svoju knjigu

IZLAZI SVAKI ĆETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJEĆNO DINARA 13. GO-
DIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRACAJU.

u unutrašnjosti pa ako od šarafa dobiješ i 300 dinara i mnogo si dobio. .

Dakle stvar je jasna. Radi se o običnoj stvari. Na čiji račun? Na račun onoga koji franke i drugi strani novac treba, a to je država. Šta da se radi? Da se zamoli Pašićevu, Vesničevu, Marinkovićevu itd. familiju, da im se kaže — puštajte, kumim vas Bogom. Dosta ste već zgrnuli miliona. Puštaj ovu nesrećnu državu u miru, skinite joj se grbače.

Ne pomaže seljače molba. Ne pomaže mo prasut, koje se nauči u kurkuzu da ide. Zahaje — zapovedi gospodi — lopovima, da proglaše p sud — vanredno stanje u sve berzijance. Nek zatvore granice. Nek pucaju špekulanske grbače.

Država je u opasnosti viču gospoda — lo Ne samo država, vilni im ti seljače, nego i seljački djevoji su u opasnosti od kesaroša vas gospode lopova. Zahajevajte preki sud.

Na večala s kesarošinu!“

Čitajući ove erte mi smo se snčivali i da se řta ovakova tiska u Beogradu i Širi k jeli naš mali narod. Ako je istina što „Cenac“ a mi nemamo razloga da mu ne vjerujemo nam je razumljivo držanje Cvjetičanina, Bića i Biankinija u pitanju izmjene nove i gradu.

Ove tri gazde u Splitu nisu kroz ovo od šest mjeseca zgrnuli milijune, ali da intitaju dnevnice, davno bi bili poslati k vjenčanju nove. Ni 24 sata ne bi bio narod i izmijenu. Oni potezu njihovih 100—150 din — a ti narode puhaj u šake. I još Bić smjelosti u jednom pismu upravljenom Općini posprdo se rugati sa izmijenom pu ovog grada.

Je si li podmirio predpl

FELJETON

KNJIŽEVNIK SIMO MATAVULJ I MI (Uz literarnu komparaciju Matavulj - Tommaseo)

Kod nas je u ovo vrijeme iz evakuacije bilo više svečanosti, predavanja i zabava; mi imamo i jedno udruženje za posjetu, kojemu pada u dužnost, da obavještava svoje članove o svim kulturnim pojавama u životu našeg naroda, držeci u u tom cilju i spomen-slova o nosiocima tih pojava, pogotovo ako tu može da bude riječ o kojem šibenčaninu; kod nas je u ovo vrijeme i javna štampa počela da kazuje svoju riječ, ali niko da se sjeti, niko da spominje hanu sada, što se bilo radi čega zanemarilo do sada, naime: da se u ovome našem gradu radio znameniti književnik našeg naroda, prijevedene Simo Matavulj nežabljani

povijesti, sa kojih je njegova kneževina u red

imenu prvih naših kulturnih radenika.

Po znamenitom ljudima postaje znamenit i njihov zavičaj. Znamenita su i mjesto, u kojima oni mrtvi počivaju. Na priliku Dantova Ravenna, a da i ne govorimo o njegovom rođnom mjestu, o Fiorenzi.

Tek što ta mjesto znaju i da cijene po zasluži te svoje velike ili znamenite muzeve, ona se njima odužuju i vidljivim, zornim znakovima pješeta i slave.

Istina, i Šibenik je znao da se tako oduži jednomo svom velikome sinu, Nikoli Tommaseo (Tomasu), koji je, na žalost, sve svoje ogromno

izdao, a drugu preštampao i latinični ne mijenja u samoj stvari radi gog razloga, t. j. da je naša inteligencija tala tudje pisece, u tudjem jeziku (mi n. pr. te se uopće više zanimala za kulturni život naroda. Jer varu se ko misli, da je ona upoznala tek po njegovim „ilijskim“. Ona je njega još od prije poznavala, kao pisca, te i odatle njezina gotovost, da diže mr u našem gradu skup spomenik.

Meni to nije žao ni s toga, što je prilično dockan, ipak dao bar nešto svog blaga i našem narodu, koji je on da je bio pod takoj jakim uticajem tali ture, odgoja i jezika, da mu se boja prije, a bojao se priznati i svoje pravo.

Hvalaći naš narod, on sam o njeni ljubi, jer ako mu i ne duguje porijekli — veli — rodjenje i prve navike: mi znamo, da mu duguje i sam život, jezik. Ta imenica književnika Matavulj id, to su mahom naša polaznjenačna masiči, Mladinić, Sizgorić id, koji i da obliku imade u našem narodu.

I ja u tome vidim jednu njeg čime se on odvaja od drugih velikih su uprkos tudjinskom odgoju i okolišu etnički tačno orientisau, ne boje svome narodu zato. Što on još nije narodima; pregnuvši, još, da u njemu ž

Ne, meni nije žao Tommaseova našoj sredini, ali mi je zao nepoznav naših gradjana prema svom dragom sugrađaninu, pokojnom Simu Matavu

Splitski šverceri — na vidiku.

Ima nekoliko vremena da je splitska matija užela Šibenik na nišan. Svako malo dana učestali su u nekim splitskim novinama dopisi iz Šibenika, puni smrada i dubrava, da se pametan čovjek sam čudi, kako su te novine i ti ljudi dubroko spali izpod niveja ljudskog morala — a tamo hoće da su prosvjetitelji naroda. U tim se dopisima iznose i najmanje sitnice što se ovdje dogadjaju. Već je dosta da se samo nešto čuje, odmah se sve to javlja kroz novine bez da se dotični dopisnik ili njegov nadahnitelj prvo propita: što je na stvari, te imali smisla i važnosti da se o tomu piše.

Mnogi ovdje i ne znaju ništa ob onome što stiju, ali drugi izvani Šibenika, kad čitaju nekakve dopise, uobražavaju se da je ovo najgori i najerniji grad u Jugoslaviji u kome se dogadjaju stvari koje se drugovde ne bi mogle dogoditi, a kad tamo Šibenik je mirniji i bolji od mnogih drugih gradova, jer ima nekoliko vremena da se ovdje nije dogodilo ništa izvanredno ili bolje, ono što je u drugim gradovima obično — a to su kradje i provale. Ne čemo ovim da kome začepimo usta ili da ga prikaramo što kritikuje i iznosi pred javnost neka nečasna i nepoštena djela nekih ličnosti, a osobito onih, koji sad hoće da igraju ulogu patriota. Na protiv, mi smo u tomu potpuno svjesni a to smo dokazali našim dosadašnjim pisanjem. Ali da kažemo pravo, gadi nam se, kad se kao navlaš hoće da omalovaži ovaj grad i njegovo stanovništvo. Znamo da mnogi neće vjerovati onome što procita, ali mnogi, kad vidi danas, vidi sutra, čitave stupce samo iz Šibenika, kazat će podpunim pravom: da nije onako, nebi se onoliko ni pisalo. Bit će možda istina da je u našem gradu bilo šverceri, ali neka nam se pokaže koje mjesto u Dalmaciji gdje ih nije bilo. Mi znamo »grad» u kojem ih je ne samo bilo, nego ih ima i danas i to dosta veliki broj, ali se o njima ne piše i ne smije pisati, jer bi to bilo na štetu ugleda onog grada i dotične sada gospode, bez obzira da li su tis gospoda Jugoslaveni, ili su optirali za drugu državu, premda sebi nijesu osjetili onako teški tudjinski jaram kao mi. Za vrijeme okupacije, većina je ovdje u Šibeniku naučila švercovati od drugih ljudi, koji su ovdje dolazili da tobože kupuju robu, a tamo su donosili i prodavali zlato i srebro. Ovdje u Šibeniku niko nije varao sa očišćenim bankanotama drugih mjeseca našeg, a tamo se pošto su ovdje bile u prometu samo čiste, ame, već to se donosilo izvana. Neki trgovci i tvrtke, niskog imale su ovdje svoje stalne agencije i više su živili u Šibeniku nego kod svoje kuće.

Split opadač Šibenika.

(Cipus Jugoslavicus)

Nemožemo da dokučimo, čime se je naš grad elio, „da zamjerio Splitu, da ga njegove novine onako sistiduguještatski i kao po nekom programu gdje god mogu a“, dokne i blate. To je zaredalo od nekog doba tako, i poništa nešta broja splitskih novina, a da se ne našgoreo pada neke novosti u našem gradu. Ako je sve ena. To nepošteno, ašno svercerstvo, ašno nerodoljubstvo, u ovom

amo Austrijanstvo, amo čekaju Karla, amo nezslabonjevanje za Jugoslaviju, amo se kliče javno »doli ova, ko Srpska!« i onda dolaze komenti: Split je pak najali da Jugoslaveniji grad na krugli zemaljskoj; tu je sve se prije kandidiru. Rezultat: treba Šibenik kazniti, Split ju prvič sagraditi. Hej, vi u Beogradu, oko Konakit i u menika Konaku, što ste zar oglušili, što nečujete!!! Split i nemate glava Dalmacije, čestita i blistateljna glava, amenitorice, centrum svijeta, kulture, trgovine i t. d.,

Dubrovnik je rep, a Šibenik?... a — recimo — (Sljedi) neglo izdajica.

Citali smo imena nekih (jer nijesu sva iznesena) koji su amo dolazili primati riže i nosili ju odavde na prodaju i pri tome zaradjavali velike pare, i ako nijesu bili Talijani.

Kaže se, da su neki kupili nekoliko kuća, ali ne u Dalmaciji nego u Beču na Ringu. Istina je da je austrijska valuta niska, ali ipak da se skupi nekoliko milijona austrijskih kruna, jer opet neće niko poći ulagati sve svoje stanje u kuće u tudjoj državi, već je sigurno da mu je toga još dosta preostalo. Čitali smo, ne u dalmatinškim nego u zagrebačkim novinama o nekoj aferi Steinbeiss, pri kojoj da je g. Illich iz Splita dobio nekoliko milijuna, a o svemu tomu naše novine nisu ni riječi progovorile.

Poznamo ljudi, koji su bili pučki učitelji, a danas su, radi položaja koji su stekli kao ravnatelji novčanih zavoda, arčimiliteri i imaju svoje vile kao kakvi lordovi. Neki dojučerašnji trgovci, sad su velike gazde, sa svojim automobilima i ložama u kazalištu. Drugi grade vile i hotele a poznato je da prvo rata nisu bili toliko bogati, jer bi bili gradili onda, kad nije koštalo ovoliko koliko sada. A gdje vam je talijanski brod »Pulja« preko kojeg se prikriomčarilo na miliune, a iz novina svet nije obaznau nego samo za jedan ili dva slučaja da su bili zaplijenjeni neki novci, ali kako smo poslje čuli i to sve bilo po-raćeno na intervenciju nekih ličnosti.

Ovakih i sličnih primjera mogli bismo da navedemo na stotine, ali ih za ovaj put izostavljamo. Htjeli smo samo da opomenemo neke da i mi znamo dosta toga, nego mislimo da nije baš uputno da se sve iznosi osobito u ova vremena gdje naši neprijatelji samo čekaju u čemu mogu da nam se naslade. U istovrijeme htjeli smo da počemo nekim Šibenskim dopisnicima drugih novina, kako drugovđe nastoje da prikriju i zabašure kavku svoju sramotu i kako oni gledaju da svome mjestu i o svojim ljudima iznesu samo što misle da je dobro i lijepo. Tohožnje poštenje, savjest i patriotizam drugih gradjana otskače još više, kad se u nekim novinama čita da su samo ovdje šverceri, a kad malo bolje ožmeš, ostane malo a bice i još manje. — Ako su neki svojim radom i risciranjem obogatili to je i pravo, jer ko radi, treba da i dobije.

U Šibeniku izlaze sada dva lista, pa ako ko odavde znade koji konkretni slučaj, slobodno neka nam priopći i mi ćemo ga rado iznijeti bez ikakva obzira i milosrdja, ali samo neka bude istinito ono što se iznosi a ne da se bez razloga ikoga napada i očrjava na štetu dotičnika a na indirektnu korist drugoga.

To je prevršilo mjeru toliko, da je »Novo Doba« našlo, da je to previše, pa je u broju 261 pokudilo takovo pisanje, a povod mu je zato do »Narodno Jedinstvo« u Sarajevu, koje je donijelo, da se je u Šibeniku nikalo Živila Austrija! i »doli Srbija!«.

Šta je dalje pisalo »N. J.« (službeni organ) neznamo, neprimam ga, već sam otuđio tekćij po svih sedam zakona. Sasma pravo.

A, ko je tomu kriv, pitamo mi »Novo Doba«? Ili zar nečita one svoje časne kolege, koje bar dvaput sedmично nalaze u Šibeniku: šverceri, lupeži, austrijanaca, karlista, špijuna i drugog blaga božjega. Kad bi njegovim drugovđima bilo do metenja, oni bi počeli iz svog obora. Moguće bi našli koju slamicu i tam.

Ali, ne! Nišan je Šibenik. Valja u Šibeniku očrni najprvo pojedine osohe, pak onda i vas narod. I onda opet: Hej, vi u Beogradu, Šibenik nije Vaš, mi smo Vaši nedajte njemu, Splitu dajte

i želježnicu i luke i vlasti i škole i teatre pa i vojničku muziku (i dvije Jole Zadarske!).

Splitske novine su ocrnile Šibenik i crne ga i blate još, te ko ih čita a ne zna Šibenik, valja da misle i o njemu najgorje, da ga zamrzi u svojoj duši i prokune to zmijino leglo. A mi smo ipak hârnji »Novom Doba«, da je napokon uvidjelo, da je čaša puna i osudilo to sramotnu hajku.

Da uvjerimo »Novo D.«, da mislimo, korektno, kad velimo, da su splitske novine uzele po programu na nišan Šibenik, crneći njega a slaveći svoj Split, reći ćemo nešto. Prelazeći preko toga, da su iste novine bile počele u neko doba ovako postupati u Šibeniku, dok ih nijesu Dubrovčani gosparski opuzli po prstima, spominjemo samo n. pr. to: u istom broju kad su splitske novine napadale Šibenik i Šibenčane, one su donosile vijest, kako je neki A. Dvornik sagradio krasni Hotel na Bačvicama, te ga hvale i preporučuju općini da mu gradi pute i nasade. Tim novinama nije palo na um, da se suškalo, da je neki Dvornik (pa bio Ante ili Andrija) prošvercovao u Šibenik nekoliko milijuna te nudio g. . . . Al! on nije Šibenčanin, on je Splitanin, a u Splitu je sve pošteno i čestito. Ali poljepšava Split; dakle — živio!

Pri izborima dobivaju komunisti 50% glasova, ipak je Split naj jugoslavenski grad. Cio Split dočekuje Trumbića, a 50% Komunista? Eh da je to slučaj u Šibeniku, vidili bi vi onda splitske novine. O supljačam splitskim nećememo govoriti, nećemo ni onim urednicim, koji su kušali talj. riju. To su buduštine; čovjek, kad je gladan, najebo bi se i pure, kamo nebi rije Nego evo ovo:

Ko je bio za njih liberalce veći klerikalac i ko opasniji organizator klerikalstva od pok. biskupa Carića? Postao je biskupom splitskim. Koja ga je novina napala u Splitu? Svi su ga hvalili i nosili živa pa i mrtva i počastili ga na spro vodu više nego pok. Bulata. Zašto? Kako to? «Ih on je radio za Split, bio njegovim biskupom, a u Splitu ne može biti niko nepošten, niko malen A da je Carić bio biskupom Šibenski, — jada Šibenice, pokora od tebel. Kako bi se tek zjal splitska otvorila!

Uz onakov uspjeh u Rapallu, da je po nešreći Dr. Trumbić iz Šibenika

. . . . Daleko od nas pomisao prigovor Trumbiću. On je spasio što je mogao spasiti.

Farizeji — ostavite Šibenik u miru!

Pismo iz Zagreba.

23. XI. 1921.

Kao što tinja pokrivena vatrom, tako tinja je danas u vladini kriza, koja se još pokriva radika sko-demokratskom koalicijom. Izgleda, da Pašoteže su krizom, dok ne bude siguran da uzmogu sastaviti vladu i bez demokrata, a koja bi ipi imala većinu u parlamentu. Borbe se vode o pojedine ministarske totalje i o pojedine ličnosti, radikali još ujek uporno traže ministarstvo policije koje demokrati ne će da dadu iz svojih ruk budući još još jedino što im drži stranku. Sut bi imali radikali da odluče da li će još uzbrati u svojim zahajevima, u posljedice logu bi bio rječep s demokratima, ili će da istinu popuste. A ne dode do sporazuma u subotu bi Pašić pred demisiju kruni — Grovričak i o sastavu jedne vlade u koju bi ušao i „hrvatski blok“, premnošnja glasila „hrvatskog bloka“ to najenergičniji poriču. — Pravna nekoj vijestima iz Beograda Pašić bi bio spremni, da ustupi svoje mjesto P. T. Šešoviću, kada bi „hrvatski blok“ došao u Beograd. Amo se našao od par dana dr. Lazu Markoviću uvnjeni član radikalne stranke, e da tajno prevara na „hrvatskim blokom“ i da mu izuze što u susret, da dode u Beograd. Ne zna se, kakav uspjeh imati taj put i da li će ga uopće imati; zna se ni s kime dr. Marković vodi te pregovore.

Amošnji politički krugovi očekuju sa zebnjom razitak ove krize, koja bi imala da odluci se hrvatskim narodom. Svi su uvjereni, da će se načel na azumiranje kod srpskog dijela naroda i da će to ipak do sporazuma.

Kao „lojalni“ saveznici bili smo više puta do ada usrećeni sa strane „naših moćnih saveznika“ i sad imamo još jedan dokaz njihove ljubavi i nirokratiskog poimanja pravde. Ambasadorska konferencija traži od nas, da plaćamo dio apanjaže Carlu Habsburgu. Apanžu li už nas morala još dačati: Mađarska, Čehoslovačka, Poljska. Iznos bi bio usta manje nego 25.000 funti šterlinga godišnje. Austrija i Mađarska nijesu pri tome uzele u obzir, er one uslijed detronizacije Habsburgovaca nije su ostigle nikakve koristi. Time su nam utvrdili iši „moći saveznici“ njihovo poimanje slobode toliko pripovedanog samoodređenja. Zar za njih naci oslobodenje kod tudinske tiranije „postignuće toristi“?

Naša se kruna bila počela u Žirihu nešto podizati, ali sad ponovno pada. U ministarstvu finansija stvaraju se razne osnove, kako bi se počinjala naša valuta, ali jedna je ideja gora od druge. Nezadovoljstvo je stvorilo među amošnjim vijetom vijest, da se kane svi izravnii porezi positi sa 100%. To je pak najnesrećnija ideja, jer oni tome ne bi opel štetovlju veliki kapitaliste, već i ponovno bili ubitljivo bijednu raju. Zatim e kani uvesti centraliziranje trgovine sa devizama sključivo kod Narodne Banke S. H. S. — Svi struni krugovi promatraju sve te osnove sa najvećom kepsom i sumnjuju u njihov uspjeh. — Nek gospoda „gromovnici“ zabace prama unutri politiku sponeta, a prama vani nek vode razumnu politiku i ne „balkansku“; i tada će se naše finansijske pobjoljšati.

R. —

Nek živi i cvate naš Šibenik...!!!

Ovo su riječi i to, velimo namah, proste suoparne riječi, koje je Jure Biankini upravio druganti Rajeviću u zahvalju na brzojavnu čestitku, koju on je posao u ime Općine. Da je sadašnji općinski Upravitelj i u sau mogao sanjati, da će njezov Biankiniju upravljeni brzjav prigodom njegovo 50. godišnjeg novinarskog rada u gradjanstvu tanas bit neugodno kritiziran, to dr. Rajević ne bi bio jamačio Biankiniju brzjavljao u ime ovog radu nego samo u svoje ime.

Biankini znade vrlo dobro, da je on kao predsjednik komisije za izmjenju nove moralni sukrivac olosnom gubitku, koji je trpio ovaj grad, pa tara liga, da opseg prostotu i da se se ciganu ne bi jeftini prekuša da se opere sa peaznim riječima i „tolim“ željama Hvala Biankiniju da mu je brzavna čestitica dr. Rajevića u „ime Šibencana“ ajmila — ali Šibencima bi bilo milje da su d. Biankinija u pitaju izmjenju nove čeli veselji i povoljniji vijesti. Njegove napsladje rječi jesu kadre, da im n. dalane milijune, koje su kroz vod mjeseca izgubili.

Biankinija je zadivilo „držanje“ Šibencana raz prokletje talijanskou okupaciju“, a da Biankini na ono što mi na žalost znamo, plakao bi dan i oč videći na svoje oči, kako su danas naši ljudi, ve dobiti Jugoslaveni, prisiljeni da traže komad ljeba kod onoga — — Nemožemo dalje jer am se obraz crveni pisati gorku i žalostnu istinu.

Neka Biankinia isposluje, da se Šibencima ne dočekaju izgubljeni milijeni, da nasa ljudi ne budu učinili, da se Šibeniku ne budu učinili. Osudili su kada onda vjerovali u iskrenost njegovih rječi krilatica o evatu Šibenika.

Školski nadzornik — bruška Benkovca.

Poznato je, da je naš kulturni život mnogo udao pod jarom Austrije i Italije. Našim oslođenjem misili smo naprijed poći — ali ostasmo i istom stupaju, jer je kod nas ostalo ljudi — okvarenog i starog duha — koji prijeve svaki dnevni i socialni napredak. Zato se i dogada ono

što se nebi smjelo u sadašnje doba dogadati: nerad i partajčinost.

To su mane kojima se danas obiluje i koje najviše prijeve naš napredak u svakom pogledu. Pa ni Benkovac, u napomenutom pogledu, nije zadnji ostao. — Osobito zaslužuje istaknuti *prosvjetne prilike* u njegovom kraju. One nijesu ni za dlaku bolje, nego za vrijeme Austrije i talijanske okupacije. Pa kako da i ljudi bolje kad se nitko ni za što ne brine.

Kotarska školska Vlast, koja je za to u prvom redu pozvana, ne brine se ni najmanje. Tu se ne zna: ni tko piće ni tko plaća; ni tko je slaga — ni tko gospodar! Kažu, da ima neki novi nadzornik koji upće i ne dolazi, u ured ili kad dove — lice okriče na pace; upravno okriče naopako, a tomu pomaže i g. Poglavar u kojem je združena pokojne Austrije.

Netko će upitati, kako je taj nadzornik došao na to vrlo važno mjesto? = Vidjela žaba gdje se konji kuju, pak podigla nogu da i nju potkuju. Tako i on upotrebio sva podla i zakulisna sredstva da se docepi nadzorničke vlasti: pa kad mu je uspjelo eto što radi. Mjesto, da on svojim radom pokaze učiteljstvu benkovačkog kotara — koje mu je dalo *jednodušno glas neponjerenja*, (Vrlo poljivalno, Ur.) — on svojim neradom ili napakim radom provadja samo ono, što je proti interesa škole i učiteljstva.

Upitati će tko, a zašto ne dolazi u ured? Ta ima na važnijih posadu od toga: Pravdati se sa seljanima u selu gdje stanuje. Viđa ga se svako nekoliko vremena, gdje se sa seljanima vucari po Sudu i pravda radi nemoralnog svoga vladanja.

Najbolji dokaz je taj, što g. nadzornik na 12. XI. o g. biva pravomočno osuđen po § 496 k. z. p. br. 125/21.

To vam je gospodo prosvjetni šef, koji će se za tako važna djela, sa svojim prikucnicima, proslaviti.

Jadna prosvjeto, što si očekivala, a što si dočekala?!

Trgovački glasnik.

„Translatika“ i Šibenik. — Primamо iz trgovaca krugova: Novoustrojeno parobrodarsko društvo „Translatika“ zaključilo je prama vijest iz Splita, da će njegovi parobrodi ticati Luku Bakar, Split i Dubrovnik. Ako su ove vijesti splitiških novina istinite, onda će parobrodi ovog domaćeg društva na putu za široki svijet mimoihlaziti Šibensku luku, kada se društvo ne bi isplaćevalo put do nje. Ovaj razlog nemože se uzeti kao ozbiljan u obzir, kad mi znamo, da sada tuđe društvo u Šibenskoj luci nalazi dolne zasluge. Prošle sedmice parohod „Giulja“, 4337 tona, „Orsova“ 3970 tona, „Maria“ 3344 tona ukrali su ovđje drvo i celulozu za Baltimore, New York i Philadelphia.

Bez dvojbe društvo Cosulich ne bi u Šibenik slalo svoje parobrode, da mu isti ne rendiraju, a čudnovato je, da naše domaće društvo zapostavlja Šibensku luku, kada da mu nije poznato, da će se za sada iz ove luke izvadjavati gornjeg materijala od 8—1000 tona mjesечно. Mi nevjerojemo, da je „Translatika“ sklopila sa Cosulichem tajni ugovor, i posjednom pripustila da eksplorise Šibensku luku.

Neosnovane tužbe: — Primamо iz trgovaca krugova: U zadnje vrijeme učestale su anoniome tužbe protiv nekih naših trgovaca. Upozorujemo vlasti, da se na anoniome tužbe apsolutno ne obaziru jer se je uspostavilo da iste potječu iz zlobe i zavisti. Ko ima da se pretuži neka sa svojim potpisom upravi tužbu vlasniku, a ustanove li ove, da te tužnike krej načini srušiti.

Cene živečnim namirama na Kistanjama: Dovezao Kninjanin 3—4 stotine kilograma kruha i prodavao po 10 deset Dinara kilogr. mljku cijena 1—5 Din. litra, a ljestenicam (manjstru) 10—12 D. kilogram.

Promet vina — Skradin pristanište brodu i parobrodu. Predjelna i državna cesta spaja sa zaledjem. Proizvod 8000 hekt. Gradacija 12.5—13. Prodaje nema. *Tiesno* pristanište brodu i parobrotu. Proizvod 9000 hekt. Gradacija 10—11. Cijena 270 Din. hektol. Mala prodaja.

Sudbene vijesti.

Austrijski režim se vraća. Gjuro Corazza imenovan je višim savjetnikom kod zemaljskog suda u našem gradu. Ovogi suca Austrija je bila odabrala kao povjerniju osobu da sudi naše ljudi pri iznimnom senatu u Graču. I on ili je sudio sve po *befelu*. Dokaz Oskar Tartaglia, za svoje jugoslavenske ideje dobio je 5 godina tamnica.

Ovakove strelere sada se u našoj državi nagnjuje — Hoće, hoće splitska gospoda!

Vijesti grada i okolice.

Danas su tri godine što se Slovenci, Hrvati, Srbi stopeši u jedinstvenu državu. U istom loncu, a čorbe nisu im pomješane.

U fond Jugoslavenske Matice prigodom Rapskog dana Šibenik sakupio neto D. 17.117.90; u Vodicama preko g. Franje Markoč D. 217.50 a u Privč-Šepurine preko g. nadučitelja Ivana Nagler D. 400 —

Privremeni odbor „Jugoslavenske Matice“ u Šibeniku. Pozivlje V. G. da izvoli u nedjelju 4. tek u 11 sati jutra u „Bađanu“ prisustvovati I. glavnoj skupštini „Jugoslavenske Matice“ sa dnevnim redom: Biranje „upravnog odbora“ podružnice u Šibeniku.

Šibenik 30. XI. 1921. Za Privremeni odbor Klaudio Šupuk

Izmjena novčanica u Šibeniku očekiva se o Božiću. Dneva 28 pr. započela izmjena na Rabu, odakle će u Pag, Obrovac, Benkovac, Kistanje, Skradin, pa tek Šibenik. Ne smeti što Šibenik svaki mjesec štetuje na samom dobitku najmanje 250.000 D. = 1.000.000 Kruna.

† **Danka Maričić.** Nakon teške bolesti preseila se je u vječnost supruga prof. Ilije Maričić. Pokojnici resile su rijetke kreposti uzorak domaćice. Jučer su njezini smrtni ostaci uz sačeće mnogobrojno gradjanstvo bili predati materi Zenji. Učiviljenom suprugu naše sažaljenje a pokojnici bila laka bladna kamenpoloca.

Promjena na općini Kistanje. Sa stolice obč. upravitelja odmaglio Laurentije Biliškov. Zamjenio ga Nikola Janković.

Špitauistika — Solarija u Splitu još rabi petecat I. Reggio. Do vrata kroz 3 godine nije se moglo zanjeniti.

Razgovor na loži.

Anača: — Bića sam jutros na pozaru i smjeli smo svi, kada smo vidili gđi se dvi kokoši tuku.

Ikača: — Ajne! Slabi znani i poroci! Naši su stari uvik prokoovali, kad se dvi kokoši tuku — rat na vidiku.

Anača: — Jesi li čula, što je oni Amerikanac pričao sinoć o vizitama u Americi?

Ikača: — Lako je Amerikanima plaćati likaru vizitu pet dolara, ali otkle bismo mi sakupili 450 dinara za jednu vizitu.

Anača: — Valjalo bi da prodamo banak i sve što je na njemu pa još nebi ubitili, da platimo likaru jednu vizitu.

Ikača: — Ako ne poskupje tuke, kupiće mi muž par ji za Božić.

Anača: — I moj će, ali je reko, da će ji maredi iz Zadra, jer da su tamo cijne nego u nas.

Ikača: — Jesu one, što ih prokoomljave, ali ako ćeš poslati komu na dar u Italiju par tuka, on valja da plati 24 lire dacieja, a to ti je 96 dinara. Više dacieja nego li u nas vrde tuke.

Anača: — Imala li dva jaja, donesi mi sutra, čeri mi je festa učimila bi vi palatčike.

Ikača: — Nemam ja. Pitaću Mariju, bude li po dinar i po ne plaća nego dva šolda tuka.

Ikača: — Ne čudi se, da nema jaja na loži. Kako ćeš da ji nose iz Knina, kad ti jama plaćaju dinar i po 25 din. platne feratu, dinar legitimaciju, dvi oči krevet 20 din, dva dana spiza 20, to ti je za 100 jaja 66 dinara troška, a jaja 150 to ti nju zapadaju toga 216 dinara. Ako će da dobiti spužu valja će da prodala juje barem 3 dinara.

Anača: — To je tri šolda, a u vreme mira u ovo doba je sva

ta kokoši kača kokoši ne nesu jaja, juje je koštalo četi.

Ikača: — A jesu li Škola onu bodulje, neda ulje manje od 24 dinara.

Anača: — I oni valja da isaju cim. Školjari su ulje prodrogali, kad mastline ne bi rodile, pa šest bančica litru i dobiti bi deset kila pure, a sada za litru ulja nemogu kupiti deset kila pure.

Ikača: — Sto je ono pripovido Stanić muž o medaljama.

Anača: — Bio je na tribinu, pa je čuo, da pristnik Borjanac razbijha glavu, koga će postati ministru da ga dekorira.

Ikača: — Zato mu ne treba tresti s moždanima. Neka zaviri u arhiv i načide, koga je Policijski preporučio u Beču pa može —

Anača: (upada u riječ): — Ta ti je lipa!

Ikača: (gleđa okolo po loži) — Onega mogu vrata nema još. Pošto je hitat tice, a rekla sam mu, da se

- Ikača: — Vrati brzo. (Trljujeći ruke) Jutros imam posla u komobi Štor Gjovanin naredio mi je da mu izaberem tisuću najlišći jubaka, da su mu za dar.
- Anača: — Komu će ti darovati?
- Ikača: — Dieci na svetu Luan.
- Anača: — A jes ga oni Stanin muž glavio? Simne je bio na večeri u Hotel Krka pa mu se Marko Rapo tuži da više nemozje isti pastu izveče, da su ga oglobili.
- Ikača: — Čula sam, čula! Dobro mu je! Što nije nama prido-
ma dva vaguna sapuna pa bi moži juri loži
bile prodavale za 7-8 dinara, a tako sad pla-
ćamo ga 15 dinara kilo.
- Anača: — Moja Ikačo, kuku nam i ja! Čitala mi je či, da
jedan naš težak nemože ni kruhni kuput dosta za
70 mura vina. A što ćemo mi, koje nemamo ni
masti, ni drva, ni rohe, ni kute, ni toverne, nego
živimo od ovo malo zeleni i zelja!
- Ikača: — Opet je za nas tako. Mi brcuemo malo korina i
malo toga malo vođa a ne kopamo, ali što će i
kako će oni težaci, koji nemaju ni deset, ni
pet mura vina, a njih u kući šestorica do deseto-
rija sa sve jedno drugomog do kolima.
- Anača: — Negovori mi ništa. Sjajna će zaplatiti kukavica ove
zime na struci.
- Ikača: — Jesi li čula kako Štor Gjovanin trdi po špičarjama
i traži ulja od ricine. Učinjio mu se grop u
čumku kad je dobio da se je počelo čakalit o
njegovom pašaluku na libeu od tavulara.
- Anača: — Reko Štanić muž, kad mu Štor Mijo skuje pot-
kove, da će mu tribat i gomitorije.
- Ikača: — Ma zašto su suspendali od službe onog suca u oča-
lini, koji je poštano i pametno svitovalo težake?
- Anača: — Štanić muž govori da su ga suspendali jer da
nije od njihova partita.
- Ikača: — Vrag odnio sve partite i stranke, kad nikakva ne
radi za narod. Neka se naši ugledaju u Splitcane.
Oni u Splitu kupuju potreštine za kremtorij,
gdi će paliti mreće u prašinu, da težaci u Splitu
budu imala viga grijaju za sadit lozu, a naši se
kokkaju ispod vode, ko će prije na Općini.
- Anača: — Smila sa Milanom i Vasom. Još im više pelene a
oni se dali na putovanje. Nisu mnogo ni potrošili
njih dva za pet šest dana od Šibenika do Za-
greba. Četiri hiljade dinara!

Mali oglasnik.

(Do 20 rieci 5 din. Svaki pet daljnih rieci 1 dinar).
Privatni činovnik preuzima prepisivanje svakojakih spisa, na vlastitim pisačim strojem, mudja se trgovcima za 2 sata dnevno vodjenje knjigovodstva. Obavijesti kod uprave. 111

**Sve se pismene ponude šalju na
upravu lista „Raskovani“**

Oglasni, za „Mali Oglasnik“ prima Pučka Tiskara
svaki dan do sredje na večer.

**- Ivan Bumber - Šibenik -
ovlašteni bojadisar**

Gorica 33.

Gorica 33.

Javlja P. N. slavnomu obćinstvu da
preuzimlje soboslikarske i litilačke
radnje uz povoljne uvjete.

Izradba solidna. Ciene umjerene.

**Upisujte se u Legiju
„Jugoslavenske Matice“.****- KNJIŽARA I PAPIRNICA -
FILIP BABIĆ
ŠIBENIK**

Potpuno skladište knjiga na
našem i stranim jezicima.

**Tvorničko skladište papira uz
najjeftinije cijene.**

Sav pribor za ured, općine i škole.
Skladište školskih knjiga.
i Kr. Zemaljske Naklade u Zagrebu.

**Prima predplate na
STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE**
svakog jezika i struke.

MUZIKALIJE SVAKE VRSTI.
**Zahljevajte cijenke papira i
popis knjiga - Cijenk za ured.**

SINGER
ŠIVAČIH STROJEVA ŠIVAČIH IGALA
NIKONOVNI DZELJOV
MAŠINSKOG ILJA
**PRODAJE UZ GOTOV NOVAC
I OBROĆNU OTPLATU**
NA SVAKOJ JE MAŠINI NAZNACENA
CIJENA USTANOVLJENA ZA CIJELU
JUGOSLAVIJU
SKLADIŠTE - ŠIBENIK
GLAVNA ULICA
ZASTUPNIK
ANTE FRUA

Slavenska Banka d. d. Zagreb

prije

Narodna Banka d. d.

Podružnica ŠIBENIK - Centrala ZAGREB, Ilica br. 7.

Uplaćena glavnica K 100,000,000-

Pričuva K 30,000,000-

Ulošci preko K 250,000,000-

PODRUŽNICE: Beograd, Brod n/S, Dubrov-
nik, Osijek, Sombor, Sušak, Šabac, Vršac.

Ispostava: MONOŠTOR

AFILIACIJE: Jugoslavenska industrijska
banka, Split. Bankhaus Milan Robert
Aleksander, Wien 1., Augustinerstrasse 8.
Balkan-Bank R. T., Budimpešta.AGENCIJA: Buenos Aires, Rosarie de Sta
Fé (Argentina).ZASTUPSTVA: Lima (Peru), La Paz, Oruro
(Bolivijska), Antofagasta, Valparaiso, Punta
Arenas, Santiago (Chile); Rio de Janeiro
(Brazilija), Montevideo (Uruguay).**Prima uloške**na knjižice i tekući račun uz najpovoljnije
uvjete, te ohvalja sve bankovne transakcije
najkulantnije.**Prima terminirane uloške - (Term-Deposits)**

te ih ukupno uključuju na 18 mjeseci sa 5%, na 24 mjeseci sa 6%.

Obavlja sve bankarske poslove najkulantnije.

6-52

Jurićev i Kesić - Bakar

Veletrgovina dalmat. vina

- samo na veliko -

7-52

7-26